



LÄNSSTYRELSEN  
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

## Bevarandeplan för Natura 2000-området

### *SE0540316 Nordfalan-Hopamarka*



## Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 -områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat-direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

## Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

### Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

## Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.



LÄNSSTYRELSEN  
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lena Smith

## Bevarandeplan för Natura 2000-området

### SE0540316 Nordfalan-Hopamarka

Kommun: Falköping

Områdets totala areal: 22,1 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-12-12

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Statligt ägd, Naturvårdsverket

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2004-04-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

### Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

7230 - Rikkärr

### Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Nordfalan-Hopamarka är de prioriterade naturvärdena de artrika rikkärren, fuktängarna och gräsmarkerna med bland annat flera olika orkidéarter.

Motivering: Området som är särskilt artrikt är också representativt för den traditionella markanvändningen i regionen.

Prioriterade åtgärder: Fortsatt skötsel och hävd av betesmarken genom bete, dock ej vintertid.

Röjning av igenväxningsvegetation (sly och buskar), särskilt i rikkärren.

### Beskrivning av området

Natura 2000-området Nordfalan-Hopamarka ligger ca 2 km öster om Falköping. Området består av en öppen betesmark som till stor del är fuktig och källpåverkad av kalkhaltigt vatten. Marken är omväxlande frisk, fuktig till våt och består även av torra partier. De torra-fuktiga, betade-obetade, artrika-triviala delarna förekommer i en mosaik. En kraftig röjning i betesmarken utfördes i början av 1990-talet. Området ligger inom ett riksintresseområde för naturvård (Ålleberg, Ålesänkan och nordöstra Falbygden) och kulturmiljövård (Kambrosilurområdet). Området ingår även i ett nationellt värdefullt odlingslandskap och nationellt värdefulla ängs- och hagmarker (Nordfalan med Snöbäckskärret och Karleby hed samt Nordfalan). I omgivningarna finns värdefulla lövskogar och området ingår i ett större våtmarkskomplex av högsta naturvärdesklassen (enligt våtmarksinventeringen, VMI). I de västra delarna av Natura 2000-området finns en stensättningsliknande fornlämning.

I Natura 2000-området finns en artrik och hävdgynnad fuktängs- och rikkärnsflora med arter som slankstarr, ängsstarr, gräsull, majviva, flugblomster, klasefibbla, loppstarr, ängsstarr, majviva, plattsäv och ängsnycklar m.fl. Unga björkar står glest spridda och låga videbuskar är vanliga. Jordskiktet är tunt och på ett par ställen går kalkberget i dagen. Vid dessa kalkhällar och stenar finns inslag av torrängs- och alvarvegetation med arter som brudbröd, ängshavre, vit fetknopp och grusbräcka. Den rödlistade kalkmaskrosen (*Taraxacum decolorans*) noterades 2003 vid kalkhällarna. Delar av området bär spår av tidigare kultivering med en trivialiserad flora som följd. Den västra sidan av naturaområdet påverkas av näringsläckage från närliggande åkermark och vegetationen är gödselpåverkad. Viss kvävepåverkan finns även i de norra delarna. I rikkärren finns igenväxningsvegetation (sly och buskar), särskilt det södra området är påverkat. Längst ner i söder har marken tidigare varit uppodlad till åker. I området finns också flera öppna diken. Området betas med nötdjur och hävden är bra, särskilt i de lite torrare delarna, men den skulle bli bättre med några fler betesdjur för att även fuktigare delar ska bli väl avbetade. Tillståndet i gräsmarken i den sydöstra delen har de senaste åren förbättrats och gått från utvecklingsmark till natura-naturtypen fuktäng (6410) samt kalkgräsmark (6210).

Området har åtagandeplan och miljöstöd för särskild skötsel enligt landsbygdsprogrammet. Åtgärdsplanen omfattar 20,57 ha och gäller mellan åren 2016-2020. I åtagandeplanen finns särskilda skötselåtgärder som t.ex. att marken ska hävdas genom betesdjur, ej betas vintertid för att minska risken för trampskador i den fuktiga grässvålen, marken ska vid vegetationstidens utgång vara väl avbetad utan ansamling av gammalt gräs och örter, de ytor som djuren inte betat ska röjas på igenväxningsvegetation såsom älggräs och nässlor och fornlämnningar ska hållas fria från igenväxning.

Utvecklingsmark: Ett smalt stråk utmed Natura 2000-områdets västra gräns utgörs av gräsmark som är satt till utvecklingsmark. Utvecklingsmålen är fuktäng (6410). Framst är det röjning och bortforsling av kvävegynnande arter med efterföljande bete eller slåtter, som krävs för att marken på sikt ska utvecklas mot fullgod fuktäng med gynnsamt bevarandetillstånd.

### Bevarandemål

Målet är att marken är öppen och välhävdad med ett rikt växt- och djurliv.

Se även under respektive naturtyp.

## Vad kan påverka negativt

- Utebliven eller olämplig skötsel (på grund av ändrad markanvändning, nedläggning av jordbruk m.m.) kan påverka området negativt.
- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Överbete. Alltför intensivt betetryck påverkar naturtypen negativt.
- Skötsel som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag.
- Näringsläckage från närliggande åkermark och spridning av gödsel i naturtypen påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Sambete med gödslad vall.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför bara användas vid behov.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis dikning, markavvattning, schaktning, omföring till skog genom igenväxning eller plantering, skogsplantering, upplag och täktverksamhet m.m.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar påverkar floran negativt.

## Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

- Förutom Natura 2000-bestämmelserna finns inte något områdesskydd enligt miljöbalken. Länsstyrelsen arbetar med naturreservatsbildning i och kring Natura 2000-området. Det nya reservatet kommer att få större areal än Natura 2000-området.
- Miljöstöd för särskild skötsel enligt landsbygdsprogrammet är beviljat mellan åren 2016-2020. En skötselplan för området finns.
- Röjning i rikkärren behövs för att stoppa förbuskningen.
- Området betas årligen med nötkreatur. Ett tidigt betespåsläpp och ett högt betetryck är nödvändigt för att få marken väl avbetad. Önskad arter som t.ex. älgört kan slås av med röjsåg eller betesputsare, helst innan de hunnit sätta frö, för att minska spridning. Röjning av lövsly och buskar utförs kontinuerligt. Se även under respektive naturtyp.

## Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs

sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

## Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

### 6210 - Kalkgräsmarker

---

*Areal:* 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

*Ny Areal:* 2,4 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

#### Beskrivning

Kalkgräsmark finns i områdets mellersta delar och består av en mindre kulle och svag höjdrygg som löper i sydväst-nordostlig riktning genom fuktängen. Området har tidigare utgjort utvecklingsmark med utvecklingsmålet kalkgräsmark. Genom årlig hävd har marken förbättrats och är nu välhävdad. Det finns goda förutsättningar för den artrika floran att sprida sig än mer in över kalkgräsmarken.

Generell beskrivning av naturtypen: Torra till friska, hävdpräglade kalkrika gräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett mycket stort inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Ibland kan dessa marker vara viktiga orkidèlokaler (6211). Typiska arter för naturtypen 6210 är bl.a. fältvädd, klasefibbla, ormrot, spåtistel, låsbräken, trollsmultron, käringtand, ängshavre, jungfrulin, vildlin, mindre blåvinge, skogsvisslare, silversmygare m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

#### Bevarandemål

Arealen Kalkgräsmark (6210) ska vara minst 2,4 hektar.

Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid) eller slåtter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. gammalt fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall, ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Igenväxningsvegetation, vedartad eller örtartad, ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Värdefulla enstaka busksnår eller träd såsom bärande och blommande buskar och träd (t.ex. hagmarksträd, hamlade träd, hålträd) ska förekomma. Igenväxningsvegetation, vedartad eller örtartad, ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter eller invasiva arter ska inte förekomma. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för naturtypen. Typiska kärlväxter ska ha tämligen allmän förekomst. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska förnygra sig.

#### Negativ påverkan

Se under negativ påverkan på områdesnivå.

#### Bevarandeåtgärder

- Inventering av marken för att få bättre kunskap om förekomst av typiska arter, se även under bevarandetillstånd.
- Rövning av igenväxningsvegetation vid behov.

- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

#### Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara icke gynnsamt.

Bristfällig kunskap om förekomst av typiska arter.



## 6270 - Silikatgräsmarker

---

*Areal:* 0,17 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

### Beskrivning

En mindre yta med silikatgräsmark finns i områdets norra del nära den östra områdesgränsen. Typiska arter som noterats där är darrgräs, hirsstarr, klasefibbla (NT) och ängsvädd.

Generell beskrivning av naturtypen: Artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra till friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat. Typiska arter är bl.a. blåsuga, slättergubbe, darrgräs, jungfrulin, slät dyngbagge (m.fl. dyngbaggsarter), månhornsbagge, vårtordyvel, ängspärlemorfjäril, smultronvisslare, slättergräsfjäril m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

### Bevarandemål

Arealen Silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 0,17 ha.

Regelbunden hävd ska påverka området, antingen genom bete (ej vintertid) eller genom slåtter och efterbete. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur eller sambete med vall ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Värdefulla, enstaka busksnår eller träd, såsom bärande och blommande buskar och träd (hagmarksträd, hamlade träd, hålträd etc) ska förekomma. För naturtypen främmande arter eller invasiva arter ska inte förekomma. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen. Typiska arter ska ha allmän-riklig förekomst och föryngra sig.

### Negativ påverkan

Se hotbild på områdesnivå.

### Bevarandeåtgärder

- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Se även bevarandeåtgärder på områdesnivå.

### Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet gynnsamt.

## 6410 - Fuktängar

---

*Areal:* 9,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

*Ny Areal:* 13 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

### Beskrivning

En stor del av Natura 2000-området utgörs av fuktäng (6410). Genom betesmarken går ett stråk av fuktängar, delvis mycket fin lågstarräng, med inslag av kalkgräsmarker. I områdets norra spets dominerar kalkfuktäng (6411) vilken omgärdar det nordligaste av rikkärren. Längre söderut var den östra fuktängen tidigare utvecklingsmark med utvecklingsmålet Natura 2000-naturtypen fuktäng (6410). Genom årlig hävd med betesdjur har förhållandena där förbättrats. I fuktängarna finns tre områden med rikkärr. Övergångarna mellan rikkärren och fuktängarna är flytande och diffusa, därför är gränserna mellan de två naturtyperna svåra att tydligt dra. Typiska arter som noterats är darrgräs, hirsstarr, kärrsälting, loppstarr (VU), majviva (NT), ormrot, slankstarr, sumpmåra, vildlin, ängsskallra och ängsvädd. Enligt Artportalen påträffades under sommaren 2015 även plattsäv (NT).

Generell beskrivning av naturtypen: Hävdpräglade fuktängar med blååtäl eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Två undertyper finns: a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen" (6411). b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika med blååtäl, tåg- och starrarter (6410). Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Typiska arter: 6411: Hårstarr, ängsstarr, stor ögontröst, vildlin, tätört m.fl.

6410: Jungfru Marie nycklar, gökblomster, stagg, granspira m fl.

Gemensamma: Ormrot, darrgräs, slätterblomma, gulärta, storspov, rödbena, toftsvipa.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som tex förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

### Bevarandemål

Arealen Fuktängar (6410) ska vara minst 13 ha hektar.

Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid) eller slätter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Hydrologin ska vara naturlig och markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur och sambete med vall, ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Enstaka värdefulla träd och buskar t.ex. bärande och blommande träd/buskar, hagmarksträd, hamlade träd, hålträd, grova träd, busksnår och bryn ska förekomma. För naturtypen främmande arter eller invasiva arter ska inte finnas. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karakteristisk för naturtypen med allmän-riklig förekomst av typiska kärlväxter. De typiska och karaktäristiska arterna samt andra naturligt förekommande arter ska förnygra sig.

### Negativ påverkan

- Den fuktiga marken gör att grässvålen är extra känslig för tramp från tunga djur.

Se även hotbilden i den övergripande delen.

### Bevarandeåtgärder

- Årligt bete med nötkreatur (ej vintertid).
- Inventering av de östra fuktängarna som tidigare utgjorde utvecklingsmark.
- Inventering i den södra fuktängen.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Se i övrigt bevarandeåtgärder för området som helhet.

### Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt i den långsmala fuktängen som går i nord-sydlig riktning genom naturaområdet.

Övriga fuktängar i de östra och södra delarna (tidigare utvecklingsmark) bedöms ha icke gynnsamt bevarandetillstånd. Här råder bristfällig kunskap om förekomst av typiska arter.

## 7230 - Rikkärr

---

*Areal:* 1,4 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

### Beskrivning

Tre mindre rikkärr finns i området, ett i norr, ett i de mellersta delarna och ett i den södra delen vilket också är det största av de tre. I rikkärren, som utgörs av ett par översilade, fuktiga sänkor, har följande typiska arter noterats: flugblomster (fridlyst), majviva (NT), näbbstarr, gräsull, slätterblomma, ängsnycklar, ängsstarr (NT). Tidigare har även blodnyckel och flugblomster noterats i det norra nordligaste rikkärret. Övergångarna mellan rikkärren och fuktängarna är flytande och diffusa, därför är gränserna mellan de två naturtyperna svåra att tydligt dra.

Generell beskrivning av naturtypen: Rikkärr är artrika myrar med hög halt av mineraler och ett högt pH, ofta pH 6-8. Kärren kan förekomma friliggande i skog eller öppen mark eller som laggkärr vid mossar. Rikkärr finns även i kanterna av kalkrika och näringsfattiga sjöar, vid kusten, eller i anslutning till källor. Kärren har en mycket speciell flora och fauna som varierar med t.ex. krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden. Här finns många specialiserade arter, varav många är hotade. Rikkärrens bottenskikt domineras ofta av så kallade brunmossor, men förekomst av vitmossor är också vanligt. Många rikkärr är rika på orkidéer, men även andra kärlväxter som trivs i kalkhaltiga marker. Rikkärren kan variera från helt öppna till trädklädda samt att vissa är naturligt öppna, medan andra är beroende av röjning, slätter eller bete. Naturlig hydrologi och hydrokemi är viktigt för naturtypen, mindre äldre ingrepp som orsakat lokal störning av myren kan ibland förekomma. Rikkärr är ofta störningsgynnade eller beroende av hävd. Typiska arter är bl.a. knagglestarr, ängsnycklar, slätterblomma, klotuffmossa, röd skorpionmossa m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, förändrad hydrologi som t.ex. förändringar i anslutande grundvattenförekomster och förändrad hydrokemi, ökad näringstillförsel och störning av myrens torvbildning samt fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

### Bevarandemål

Arealen Rikkärr (7230) ska vara minst 1,4 hektar.

Regelbunden hävd med bete (ej vintertid) eller slätter ska påverka området. Trampskador ska inte förekomma. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) eller igenväxningsvegetation ska finnas vid vegetationsperiodens slut. Bottenskiktet ska ha tämligen allmän förekomst av brunmossor, inslag av vitmossor kan förekomma. Kärren ska vara naturligt näringsfattiga, tydligt påverkade av kalk och baskatjoner. Det ska finnas en ständig tillgång på baskatjon-rikt vatten. Kärrens hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Hydrokemin ska vara utan antropogen påverkan och ej gödningspåverkad. Kärren ska vara öppna, (krontäckning < 30%), enstaka träd och buskar kan förekomma. Täta bestånd av vass och vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. Vegetationen ska vara karaktäristisk för rikkärr med en artrik flora och fauna. Typiska arter av mossor ska förekomma tämligen allmänt och kärlväxter ska förekomma allmänt-rikligt. Typiska arter ska föryngras och inte minska.

### Negativ påverkan

- För hårt bete eller bete med för tunga djur kan även orsaka trampsador i rikkärren.

Se även hotbild på områdesnivå.

### Bevarandeåtgärder

- Rikkärren hävdas idag genom bete. Ett annat alternativ skulle kunna vara slåtter och efterbete. Tillfälliga elstängsel som tas bort efter slåttern, sätts upp runt rikkärren. Slåttern utförs med skärande redskap som lie eller slåtterbalk.
- Røjning av igenväxningsvegetation, främst sly och buskar.
- Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Se i övrigt bevarandeåtgärder för området som helhet.

### Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är icke gynnsamt.

Rikkärren har de senaste åren börjat växa igen med främst buskar, sämst är tillståndet i det sydligaste rikkärret. För att åter uppnå gynnsamt bevarandetillstånd behöver rikkärren röjas på igenväxningsvegetation.

## Utvecklingsmark

Inom Natura 2000-området finns ca 3,7 ha utvecklingsmark. Marken utgörs idag av gräsmark, öppen kultiverad gräsmark och öppen icke-natura naturtyp och har utvecklingsmål mot kalkgräsmark (6210) eller fuktäng (6410).

## Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. [www.artportalen.se](http://www.artportalen.se). Uttag 2016-02

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002 - 2004. Objektrapport.

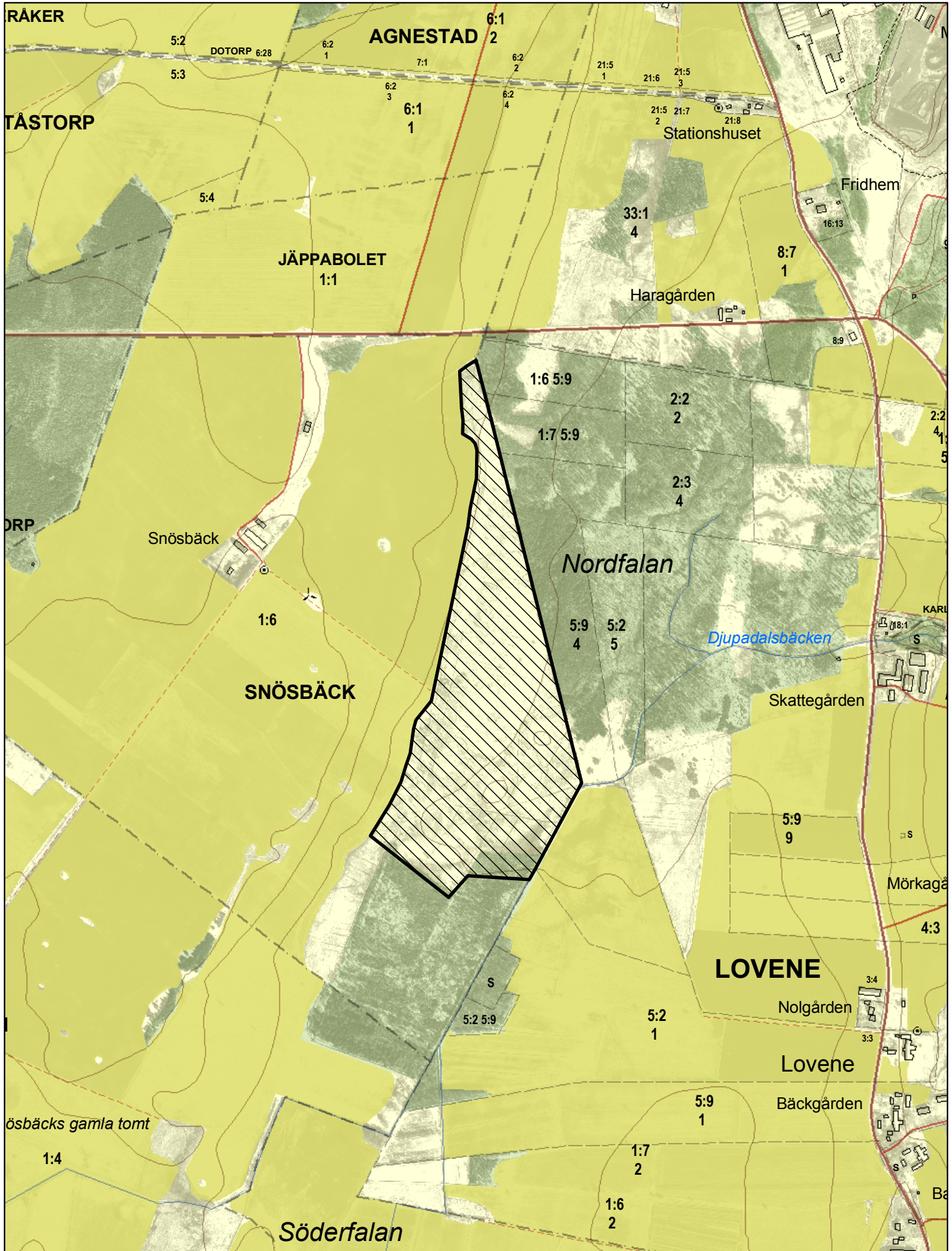
Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1994: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun. R -94/19.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledning. [www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/](http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Natura-2000/).

## Bilagor

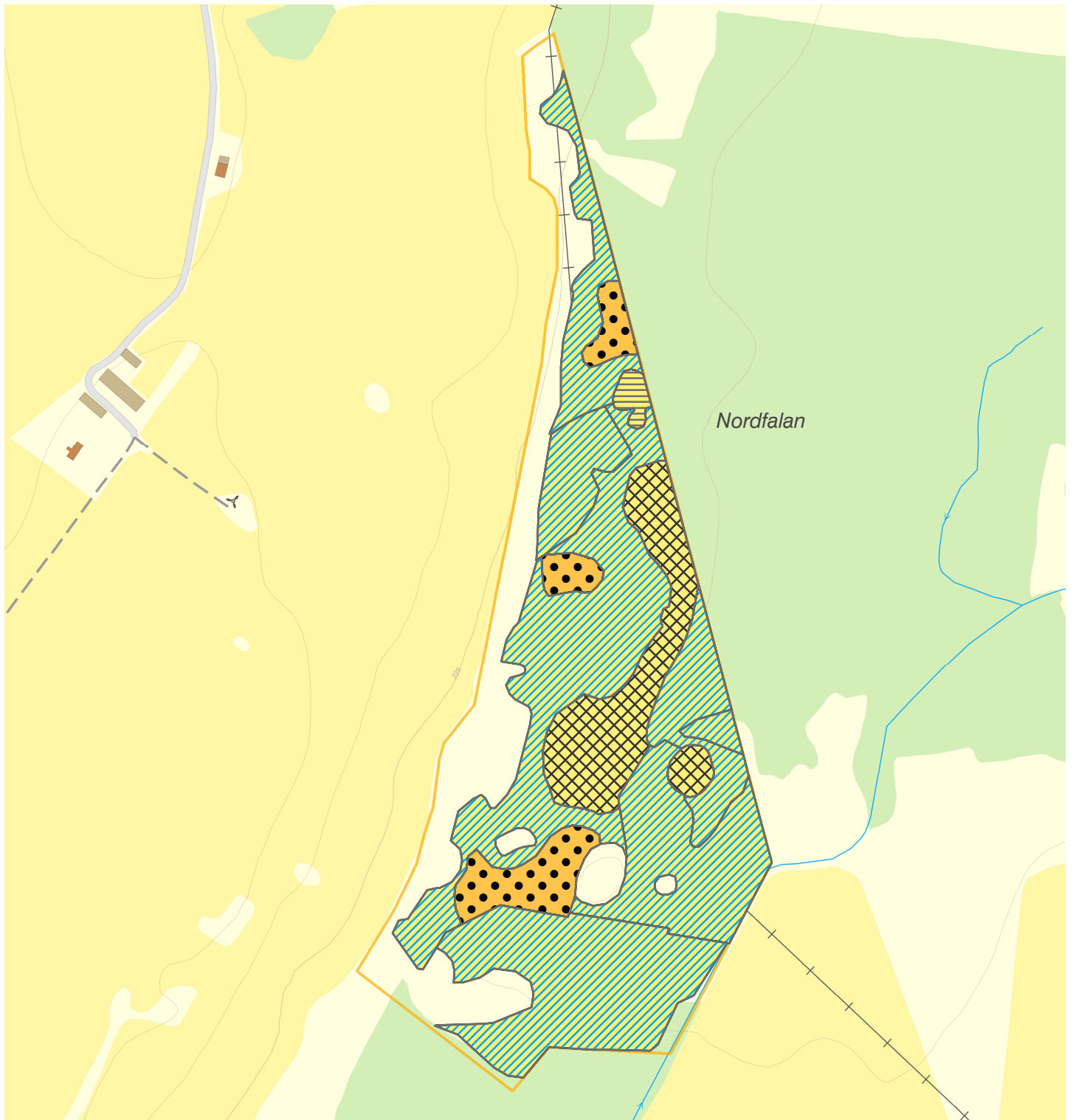
Kartor:

1. Natura 2000-områdets avgränsning
2. Naturtypskarta



0 125 250 500 Meters

Map scale 1:10 000. Original printed 2009-01-30. Copyright Lantmäteriet 2009, dnr 106-2004/188-O.



## Natura 2000-naturtypskarta, Nordfalan-Hopamarka SE0540316, Falköpings kommun



-  Natura 2000  
Habitatdirektivet (SCI)
-  6210 - Kalkgräsmarker
-  6270 - Silikatgräsmarker
-  6410 - Fuktängar
-  7230 - Rikkärr

Skala (i A4): 1:6 000